

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): PETR HOLUŠA

Název práce: Čína jako největší zahraniční držitel amerických státních dluhopisů: analýza dopadů na zahraniční politiku USA

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

Mgr. Jana Sehnálková

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce Petra Holuši se zabývá otázkou, zdali držení velkého množství amerických státních dluhopisů Čínskou lidovou republikou v posledním desetiletí (2001-2012) poskytuje Peking nástroj, kterým může ovlivnit americkou zahraniční politiku. Autor dochází k závěru, že ČLR držících amerických dluhopisů k nátlaku na USA přímo nepoužívá.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Autor popisuje dynamiku vzájemného obchodu mezi USA a ČLR a komplexně vysvětluje motivaci Pekingu pro nákup amerických vládních dluhopisů. Pracuje s hypotézou, že držení amerických dluhopisů potenciálně dává ČLR silnou zbraň k ovlivnění americké zahraniční politiky vůči samotné Číně či vůči některým kontroverzním tématům čínsko-amerických vztahů, jako je např. otázka lidských práv či otázka Tchaj-wanu. Autor se pomocí historických příkladů pokouší dokázat, že držitel dluhopisů může mít nad dlužníkem poměrně velký vliv. Autor se pak zaměřuje na dvě nejkontroverznější oblasti čínsko-amerických vztahů – prosazování lidských práv v Číně a prodej zbraní Tchaj-wanu – a zkoumá, zdali držení velké části amerického dluhu v rukou Pekingu posiluje pozici ČLR ve vyjednávání (nátlaku) na USA v těchto otázkách. Z jeho analýzy vyplývá, že ČLR dluhopisů k nátlaku na USA nevyužívá – předčasným prodejem dluhopisů ve snaze „potrestat“ USA by totiž Peking způsobil pokles hodnoty doposud držících dluhopisů a také pokles hodnoty dolaru a inflaci, což by v důsledku mělo negativní dopady i na čínskou ekonomiku. Takový vývoj není v zájmu čínského vedení, jak autor správně poznamenává.

Autor však mohl zmínit, že v době, kdy Obamova administrativa schvalovala tzv. *Stimulus Bill*, vyjadřovali čínští představitelé obavy nad dalším prohlubováním amerického deficitu. Důvod pro takto nepřímou kritiku Obamových návrhů je nasnadě – čínské vedení se mj. obávalo, že další prohlubování deficitu rozpočtu ovlivní rating USA, a tak v důsledku negativně ovlivní i hodnotu amerických dluhopisů. Právě z těchto obav vyplynulo i prohlášení šéfa Čínské centrální banky v roce 2009, v němž navrhoval vytvoření zcela nové rezervní měny, jež by nahradila americký dolar. Tím chtěl naznačit, že Čína by byla ochotna investovat i do jiných, nedolarových produktů. Prezident Obama pak musel Čínu ujistit, že s deficitem bude nakládat zodpovědně – i přesto, že se jedná o vážný závazek, může to posloužit jako důkaz, že Spojené státy musí Čínu při svém rozhodování o rozpočtové politice minimálně zohlednit.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Po formální a jazykové stránce je práce na dobré úrovni, občas se objevují drobné překlepy a chyby v interpunkci. Autor v některých pasážích bojuje s českým překladem – např. na s. 20 píše o „Republikánském národním shromáždění“, ačkoliv má zřejmě na mysli sjezd Republikánské strany. Domnívám se, že není vhodné překládat Apache jako „helikoptéry Apač“. O Mittu Romneym autor v některých pasážích píše, jako by byl stále prezidentským kandidátem, byť volby jsou již dávno uzavřenou záležitostí. Vhodné by bylo také sjednotit psaní slova „Tchaj-wan“ dle české transkripce – na některých místech se objevuje verze pinyin (Taiwan), jinde zase Thaiwan. Na s. 23, kde autor píše, že „Luo Yuan, čínský vojenský generál, prohlásil, že Amerika podvádí a dělá z čínského lidu blázný,“ by bylo vhodné označit zdroj.

Autor text doplňuje o velké množství grafů, kterými ilustruje vývoj hospodaření amerického rozpočtu, vývoj obchodní bilance USA, objem prodeje zbraní Tchaj-wanu apod.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Autor si vybral velmi zajímavé a v poslední době hojně diskutované téma. Fakt, že Čína zůstává ochotna prostřednictvím nákupu dluhopisů financovat americký dluh, má dalekosáhlé důsledky. Na jednu stranu to přináší relativně jednoduchý přístup k penězům ve Spojených státech včetně deficitního financování oživení americké ekonomiky, na straně druhé však ochota Číny nakupovat americké vládní dluhopisy nepřímo podporuje nedostatek fiskální disciplíny. Dluhy Spojených států vůči ČLR se staly velkým tématem na konci roku 2012, kdy Republikánská strana v čele s Paulem Ryanem během diskusí o americkém deficitním financování rozpočtu upozorňovala na rizika spojená s tím, že Peking má v držení velké množství amerických dluhopisů, a tím drží prosperitu americké ekonomiky v hrsti. Nutno říci, že řada republikánských tvrzení byla postavena na zastrašující taktice.

Autor v první části srozumitelně a logicky objasňuje dynamiku vzájemných ekonomických vztahů mezi Pekingem a Washingtonem a vysvětluje, proč je ČLR v současné době největším držitelem amerických dluhopisů na světě. V druhé polovině však autorovi jakoby dochází dech. Vybírá si několik případových ministudií, ve kterých často hrají roli zcela jiné, neekonomické faktory. Autor nevysvětluje, jakým způsobem by ČLR mohla v případě diskusí o lidských právech (případ disidenta Guangcheng Chena) či prodeji zbraní Tchaj-wanu dluhopisy využít. Kapitola věnovaná volbám 2012 z tématu práce také vybočuje. Sám autor připouští, že prezidentští kandidáti často v předvolební kampani volí agresivní volební rétoriku, která se však se zvolením do Bílého domu může radikálně změnit (s. 21). Takové příklady známe z minulosti – např. prezident Reagan se ve volební kampani vyjadřoval velmi kriticky na účet Číny, po nástupu do Bílého domu svou rétoriku značně zmírnil. Ve volební kampani 2012 se navíc ani jeden z kandidátů otázce dluhopisů nijak zásadně nevěnoval.

Autor si také všímá, že během volební kampaně se neřešila otázka lidských práv v Číně: „Na mlčení ohledně problematiky lidských v rámci předvolební kampaně lze též nazírat jako na reálný ústupek ze strany Spojených států v zájmu korektních vztahů s Čínou.“ (s. 23) S tímto tvrzením nelze zcela souhlasit. Za prvé, otázka lidských práv v ČLR není z pohledu amerických voličů v předvolební kampani zcela relevantní. Zahraniční politika se málokdy stává tématem prezidentských volebních kampaní – a v době, kdy se rozebíhala finanční krize, toto téma americké voliče zajímalo ještě méně. Za druhé, američtí politici se poučili z dob minulých, kdy veřejná kritika lidskoprávní situace v Číně ze strany USA většinou vyústila ještě ve větší represe, jimiž čínské vedení chtělo poukázat na to, že se nenechá USA poučovat. Občanskoprávní tematika tak byla odsunuta za zavřené dveře bilaterálních americko-čínských jednání. Od té doby jsou paradoxně rozhovory o lidských právech mnohem úspěšnější.

V případě Tchaj-wanu by asi neměla být opomenuta politika jedné Číny, kterou ČLR nekompromisně propaguje a která je základní příčinou nelibosti Pekingu vůči prodeji zbraní Tchaj-wanu.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Práce splňuje požadavky kladené na bakalářské práce, a proto ji doporučuji k obhajobě. Jako výslednou známku navrhuji **velmi dobře**.

Datum:

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.